

§. XI.

Locus decens pro Sacrorum Oleorum custodia deputetur.

AD Custodiam vero Sancti Chrismatismatis, & Olei, locus clausus cum decenti ornatu deputetur, cujus clavem Parochus habeat, nec cuiquam tradat, nisi alicui Sacerdoti cum opus fuerit. Quo loco Rituale etiam ministrandorum Sacramentorum formam præscribens asservabitur.

Menic. 1. c. 33.

TITULUS VII.

De Clericis Peregrinis.

§. I.

Episcopis, Vicariis, Parochis, & Regularium Superioribus præcipitur, ne externos ad Missam celebrandam admittant, nisi sui Episcopi litteras ostendant.

SUMMIS a Deo precibus efflagitare Episcopi deberent, ut eos in messem suam operarios mitteret, qui divinæ voluntati conformes, salutem animarum starent, non quæ sua sunt quærentes, sed quæ Jesu-Christi. Verum quod est omnium lachrimarum fonte plangendum, Sacerdotes aliqui, non pietatis zelo, sed æstu quodam avaritiæ flagrantes, incertis sedibus vagantur, & ovibus sibi commissis derelictis, eo avidè confugiunt, ubi majus stipendium temporalis lucri proponitur. Cui tam gravi malo Tridentinum Concilium occurrere volens, præcipit, ne ullus Clericus Peregrinus, sine commendatitij sui Ordinarij litteris (quas tamen sine justa causa Ordinarius non deneget) ab ullo Episcopo

Sess. 23. c. 16. & Sess. 22. in Decreto de observandis, & evitandis in celebratione Missarum.

po ad divina celebranda, & Sacramenta administranda recipiatur, quod tam Sanctum Concilij Decretum hæc Synodus inviolabiliter observari vult, sub pœna suspensionis arbitrio Ordinarij. Interdicit quoque, ne ullus Vicarius, seu Judex Ecclesiasticus Clericis hujusmodi celebrandi licentiam concedat, nisi eorum facultates, & litteræ dimissoriae diligenter prius examinatae comprobentur. Idemque injungit superioribus ordinum in suis domibus, aut Monasterijs. Item jubetur, ut si qui Clerici ex Hispania, aut alijs remotis Provincijs, in has Indiarum partes migraverint, mulieres secum matrum, sororum, & consanguinitate propinquarum nomine deferentes, nisi id ita esse legitime constiterit, a mulieribus hujusmodi separentur, si vero separati non paruerint, tanquam concubinarij publice puniantur.

Mex. 1. c. 45. & Guadix tit. 2. const. 54. Mil. 1. ti. quæ pertinent ad celebrationem Missæ, verb. Clericis, & Granat. tit. de Cleric. Peregr. Syn. de Quiroga const. 57. Limesi. 3. ad 3. cap. 9.

Mexic. 1. c. 57.

TITULUS VIII.

De Officio Judicis Ordinarij, & Vicarij.

§. I.

Ad Episcopi Vicarios admonitio.

UT Episcopi Populum a Deo sibi commissum, quibus opus est prudentia, & sollicitudine, gubernent, ac moderentur, atque ut facilius orationi vacent, Doctrina pascant gregem, & saluti consulant animarum, Vicariorum opere indigent, quos in partem sollicitudinis, præsertim earum rerum, quæ fori Judicialis sunt, sibi asciscant. Quam obrè Vicarios hujusmodi hæc Synodus vehementer hortatur, ut quam sit eorum industria ad Populi Christiani

Granat. tit. de Offic. Judic. Ordin. Guadix tit. 8. const. 11. 12. 13. & 14. Milani. 4. 3. part. tit. de foro Episcop. & 5. tit. de Episc. & Episcopali jure.

tur. Taxent etiam acta causarum, quæ coram eis in gradu appellationis agitantur, probationesque etiam quascumque, & scripturas alias, quo ad earum partes, & lineas juxta legum regni dispositionem, & ad taxationem prædictam salaria hujusmodi solvantur. Quod vero Notarij, aut Commissarij ultra taxationem receperint, in calce Decreti jubeant restitui, sub pœna jam dicta. Officiales taxam, & salariorum omnium Curie Ministrorum manu Episcopi subscriptam clare inscriptam, tabulæ affixam, & in aula Judicis deputata, poni faciant, ut ibi commode ab omnibus legi possit. Taxa vero ea solummodo sit, quæ est ab hac Synodo constituta.

§. XIV.

Delinquentes describant, qui majori pœna plecti debent, si reinciderint.

Librum habeant, in quo delinquentes condemnatos sub comminatione, si in idem delictum ulterius inciderint, & eos, qui talia commiserint crimina, quæ si iterum perpetrentur, majori supplicio digni sunt, apposite describant. Notarius vero, apud quem sententia lata est, manu propria in libro scribat, qua pœna reus damnatus fuerit, die, mense, & anno ibidem appositis, & quod acta, & processus causæ apud eundem remaneat, seque subscribat, quo delinquendi consuetudo facilius tolli possit.

§. XV.

Curet Vicarius Generalis, ut de pecunia Fiscali provideatur, pro testium Fiscalium advectione.

IN causis, in quibus ex Officio procedunt, postquam Fiscalis testes nominaverit, caveant, ut

susceptor Fiscali subministret pecunias, quibus possit, testibus ad ferendum testimonium venturis sumptus præbere competentes, idque in actis redigatur: tempore vero, quo expensas taxabunt, faciant sibi a Fiscali rationem reddi sumptuum erogatorum hujusmodi, quos etiam taxent, & ex taxatione, eos Fiscalis a reo recipiat, susceptorique restituat, aut quid causæ fuerit, quominus restitutus sit, exponat.

§. XVI.

Per singulas hebdomadas carcerem visitet, Fiscali, & Notarijs comitantibus.

Officiales, saltem semel in hebdomada, secunda, aut sexta feria post meridiem, vel hora sibi magis commoda, carcerem visitent, eisque in comitatu sint Notarij, deferentes acta detentorum in carcere; Procuratores quoque, & Promotor Fiscalis, quorum si quis absens fuerit, pondo uno mulctetur, in usus eorum, qui in carcere sunt convicti. In visitatione vero id præstent, ut de vita, honestate, & moribus eorum, qui carcere inclusi tenentur, inquirent, feminarum impudentias reprimant, dejerantes, illicitosque ludos exercentes puniant. Exquirant præterea, an custos carceris a victis injuria quidquam extorqueat, unumquemque, de suo jure eos certiores reddere volentem, libenter audiant. Si ab aliquo reo confessio petenda est, aut aliud quid simile agendum, id ne omittant.

§. XVII.

Videat, ne quid injuria agatur.

DE vinculis, & his, qui vinculis alligati tenentur, interrogent, an sine causa per custodem

R

cru-

In leg. 23. tit. 20. lib. 2. & leg. 1. tit. 27. lib. 4. recepil.

Conc. Milan. 3. fol. 603. r. pag. in principio.

Taxa salariorum vulgo Arancel publicæ prodest.

his accipiat, nisi parte, aut partibus petentibus jurisperitum unum, vel plures sibi adjungi, quos de causa consulat, ac de eorum consilio sententias ferat. Quia vero evenire potest, ut pars, aut partes id petentes, quibus incumbit horum Assessorum salaria persolvere, eisdem pretio corrumpere possint, statuit, ac præcipit eadem Synodus, ut salaria Assessori hujusmodi a Judice provide moderentur. Eaque Assesores per se, vel interpositas Personas, ante decisam causam, a partibus non accipiant, nec quidquam amplius, quam quod fuerit moderatum, sub pœna restitutionis quadruplum. Sententiam vero suam clausam, & sigillatam ad Judicem mittat Assessor, eamque partibus nequaquam tradat, aut ex eo, quod partium intererit, teneatur. Prædicta vero pœna, fabricæ Ecclesiæ, & pijs operibus æque distribuatur. Sportulas alias non exigant, quam quæ sunt ab hac Synodo taxatæ. A partibus coram eis litigantibus, aut quæ probabili conjectura litigaturæ creduntur, dona, aut munera, etiam esculenta per se, aut familiares, consanguineosve suos, Officio durante, vel post, ex promissione, tempore Officij prius facta, non accipiant, etiamsi ea data sponte fuerint, vel promissa sub pœna restitutionis quadruplum. Quod Judicibus Vicarijs foraneis, sub eadem quoque pœna etiam imponitur.

§. V.

Arbitrium Juris in sese ne recipiant.

IN causis coram ipsis pendentibus, ipsi cognoscere possint. Arbitri Juris, aut arbitratores non sint, neque hæc de causa pro ferendis sententijs, viden-

*Mexic. l. c. 84.
Guadix titul. 3.
conf. 14.*

*Neque per se,
nec per familia-
res suos.*

*Etiam si sint
sponte oblata.*

dis actis, aut alias quidquam accipiant. Qui vero contra fecerint, ultra pœnam restituendi duplum, aliter etiam puniantur, idque Vicarij etiam observent.

§. VI.
Nec Vicarij, nec Notarij quicquam expensarum nomine a reo exigant in causis, ad quas procedunt ex Officio, nisi post condemnationem.

NOtarij, aut alij eorum Ministri, in causis, in quibus ad Fiscalis instantiam procedetur, nihil a reo exigant, ratione scripturarum, sive actorum, pro parte ad Fiscalem spectante, nisi reus per sententiam in expensis fuerit condemnatus, easque tunc juxta taxationem petant. Si vero condemnatio hujusmodi non præcesserit, cum ex Officio ad hæc conficienda teneantur, nihil exigere possint. Quod si Notarius, & Judex aliter, quam ad præscriptam formam expensas a reo petierint, in duplum easdem restituant.

§. VII.

Testes pro ratificatis, etiam de consensu partium in causis quibusdam ne habeant.

TESTES vero pro ratificatis non habeant, etiam de voluntate partium, in causis ubi pœna corporalis, exilij quoque, aut sollemnis pœnitentiæ futura speratur, sub pœna ratificandi testes suis impensis, si opus fuerit, Judex autem, testibus non ratificatis, sententiam minime ferre possit.

§. VIII.

Publica peccata impediunt.

PECULIARI sollicitudine studeant vitia publica, veluti ludos illicitos, concubinatus, blasphemias,

*Edictumque pro
jis expediant bis
in anno.*

ufuras, & hujusmodi alia prohibere, & hæc perpetrantes acriter punire. Quod ut consequatur effectum, Dominica prima Quadragesimæ in quolibet anno generales litteras Excommunicationis expediant, procedendo usque ad Anathematis declarationis, easque publicare faciant, tam in Cathedrali, quam in Parochialibus Ecclesijs, ac Monasterijs, quæ postquam publicatæ fuerint, in Ecclesiæ januis affigantur. Ad oppida etiam, ubi Hispani degunt, & ad fodinas litteræ eadem mittantur, ibique itidem publicentur, ut omnes, & quicumque, de hujusmodi delinquentibus notitiam habuerint, censuris compellantur eosdem denunciare coram Episcopis, vel Parochis, & coram Notario publico, ut id legitime constet, quæ tamen, de delictis notorijs, & publicis dumtaxat, disposita intelligantur, edicta vero, seu litteræ generales hujusmodi juxta seriem dispositam, & approbatam expediantur: quæ, in quantum concubinariorum delicta respiciunt, prima etiam Dominica Adventus publicentur.

§. IX.

Honori Clericorum, precipue Sacerdotum, etiam delinquentium sedulo prospiciatur.

Tamet si Episcopi, subditorum delicta Clericorum, & Sacerdotum maxime, quos alij in exemplum vitæ Deus posuit, animadvertere debent, nihilominus Sacerdotalis Ordinis honori prospicere valde tenentur, & in puniendis Clericorum delictis prudenter se gerere, ne si id nimis publice fiat, ipsi simul cum eo, quo funguntur divino Ministerio contempnantur. Quapropter hæc Synodus statuit, ac præ-

Moxo. l. c. 82.

præcipit, ut causæ graves Clericorum hujus Provinciae, & quo ad modum procedendi, & quo ad custodiam carceris secreto agitentur, & terminentur. Item ut Judices ad causam hujusmodi Notarios Clericos, si fieri poterit, adhibeant. Hæc autem omnia, tum locum habeant, cum delictum tale, & tam publicum non fuerit, quod majori non egeat remedio. Qua in re conscientia Judicum onerantur, ut in his omnibus eum modum servent, quo, & Clericali dignitati consulant, & delinquentes pro meritis supplicio afficiant.

§. X.

Singulis mensibus Ministros omnes Curia rationem reddere faciat causarum Fiscalium.

Librum habeant, in quo summam sacrilegiorum, restitutionum, & Fiscales causæ ad memoriam descriptæ sint. Ad hujus vero libri præscriptum in fine cujuslibet mensis, Ministris, & Notarijs, sibi reddi rationem petant de præfatis causis, & de earum statu: & quod magis singulis causis conveniens sit, provideant, eoque in libro, ut scribatur quidquid providerint, efficiant, atque Ministros hujusmodi de commissis negligentijs reprehendant, in eosque accurate animadvertant. In fine etiam mensis prædicti Notarius de hac coram eo adhibita diligentia fidem faciat, & Officiales binis quoque mensibus juxta prædicti libri formam Episcopo referant quid gestum sit, quidve non, quidque negotiorum hujusmodi expeditioni convenientius, & opportunius esse videatur, sub pena quatuor pondo quoties id omisum fuerit, & Episcopi hujusmodi relationi sibi inf-

*Et qualibet bi-
mestri Episcopo
de iisdem causis
Vicarius ratio-
nem reddat.*

Q

inf-

in scriptis factæ se subscribat, librum vero hunc Officiales apud se retineant, ad cuius præscriptum, cum eos Episcopus visitaverit, de negotijs hujusmodi inquirentur. Admonentur præterea, ut etiam ab ipsis causæ decissæ sint, si ulterius in gradu appellationis procedatur, Promotorem Fiscalem ad causarum hujusmodi prosecutionem instanter hortari non desinant.

§. XI. *Multarum pecunias ne apud se retineant.*

Judices nec recipiant, nec apud se retineant, multarum, sive pœnarum pecunias operibus pijs applicatas, sub pœna restituendi quadruplum, sed hæc Notario causæ, eo ipso, quod exactæ sint, commendentur, qui infra diem susceptori, per Episcopum cum debitis fideijussoribus in Tribunali suo deputando, eas consignare teneatur sub pœna solvendi duplum. Pecuniarum autem hujusmodi consignationem, in libro susceptoris Notarius scribat, & manu propria susceptor, sibi consignatas esse etiam scribat, seque subscribat, ut Episcopi arbitrio hæc in pia opera distribuantur. Idemque, quoad pœnarum pecunias recipientas, & alij Ministri sub eisdem pœnis servare teneantur.

§. XII. *Priusquam in causis civilibus definitive judicent, bis acta perspiciant.*

Præcipitur etiam Judicibus, ut in causis civilibus, criminalibus, matrimonialibus, & alijs Ordinarijs quibuscumque, ante diffinitivam sententiam, bis acta perspiciant, primo quando partes ad probationem

Conc. Tolet. act. 2. cap. 24.

Conc. Tolet. act. 2. cap. 24.

nem admittunt, secundo quando sibi traduntur ad proferendum in causa diffinitive, summaria vero, quo tempore ferenda sententia est, videant, accurate autem perpendant, an in eis quo ad suam formam, omnia servata sint, actaque, & actuata prout de jure expedit, & cavetur hæc Synodo titulo de ordine Officiorum, & de Officio Notarij. Si vero quidquam horum desit, sportulæque, aut salaria percepta, descripta in actis non sint, ea juxta formam juris describi faciant, Notariorumque, aut Ministrorum Curiae negligentias circa hæc puniendo corrigant. Pro licentijs, seu facultatibus ad exercitium alicujus Sacramenti, vel ad esum carniû in diebus Quadragesimæ, aut alijs, quibus prohibitus est, nihil quidquam accipiant. Has vero, nisi in scriptis, & ad limitatum tempus, causaque bene examinata, & licentia præcedente corporalis Medici, ubi haberi poterit, non concedant, nec in casibus ab hac Synodo prohibitis, sub pœnis ab eadem statutis.

§. XIII. *Judices Actorum expensas bis taxari faciant.*

Jubetur præterea, ut Judices acta in causis Ordinarijs coram eis facta bis taxent. Primo, quando partes ad probationem admittunt. Secundo, tempore ferendæ sententiæ, medioque Decreto declarent, quid Advocatis, & Notarijs debeatur, quidve ad eos pertineat, suoque signo notent, ut partibus, vel earum Procuratoribus liquido constare possit. Sin minus fecerint, Judices pondo duo de Tipuzque dicta, in pœnam persolvant, eaque pijs operibus applicentur.

Pro quibusdam licentijs nil prorsus accipiant.

Gran. de Officio Jud. ord. n. 12.

gubernationem necessaria intelligentes, suo muneri ne defint, sed in eo obeundo, omne studium, operam, & diligentiam collocent, quod ut commodius praesent, has, quae sequuntur, regulas observabunt.

§. II.

Jurent Episcoporum Vicarij, Concilij Tridentini, & hujus Synodi observantiam, & etiam quod Ecclesiasticam Jurisdictionem, & immunitatem, ejusque Ministros tuebuntur.

IN primis Officiales, Vicarij, & Judices Ecclesiastici omnes hujus Provinciae id potissimum curent, ut in juncta sibi in litteris commissionis, & potestatis exequantur. Tempore etiam, quo haec Officia exercent, diligenter, integre, & recte se gerant. In omnibus Dei honorem sibi proponant, communem subditorum utilitatem quaerant, & partium unicuique Jus suum tribuant. Coram Secretario Episcopi jurejurando se obstringant, quod Sacrorum Canonum, & Concilij Tridentini Decretis, hujusque Synodi constitutionibus stabunt. Quod Ecclesiasticam Jurisdictionem, immunitatem Ecclesiarum, & earum Ministros tuebuntur, atque defendent. In locis, ubi suis fungi debent Officijs, semper resident, Officiaque haec per se ipsos obeuntes, & non per substitutos, nequaquam absint feria secunda, quarta, & sexta cujuslibet hebdomadae, ab octava ad decimam horam pro Tribunali sedentes, causas audiant. Si vero in hos dies festum incidit, in sequenti die, festo non impedito, audientiam faciant. Ad locum vero ad id deputatum, Ecclesiasticae Curiae Ministris

comitati procedant. Iphis vero Officialibus, ad dies tantum octo absentibus, nullam causam diffinitiva sententia determinare valeant, nec in causa aliqua, interlocutoria sententia, quidquam statuunt, quod per diffinitivam sententiam reparari non possit. Quidquid secus factum fuerit, irritum, & inane decernitur.

§. III.

De quibus rebus cognoscere ipsi possunt.

DE quibuscumque causis, ad jurisdictionem Ordinariam spectantibus, & tanquam Apostolicae Sedis Subdelegati, de his, in quibus Episcopi a Concilio Tridentino ejusdem Sedis Delegati constituuntur, si eis ab Episcopo specialiter commissae fuerint, cognoscere possint, causasque hujusmodi, nisi specialiter Episcopo soli fuerint commissae, aut eas Episcopus ad se avocaverit, vel ex hujus Synodi Decreto eidem reservatae fuerint, terminare valant. De his etiam causis cognoscant, quae per viam appellationis coram Episcopo sunt tractandae.

§. IV.

Nilil a litigantibus accipiant.

QUONIAM Episcopi, jure, & expresso Concilij Tridentini Decreto tenentur Officiale Vicarium Generalem constituere, qui Doctor sit, vel Licenciatus in Jure Canonico, vel alias, quantum fieri poterit, idoneus ad causas in foro judiciali decidendum, quem pro Officij sui ratione commode sustentare debent, & quia Officialis hujusmodi, pro videntis actis, salarium forsam a partibus litigantibus recipere valet, statuit haec Synodus, ne quidquam pro

Deff. 24. c. 16. & jure canonico in cap. de consanguin. & affini.

Ab hora octava ad decimam in Tribunali Jus dicant.

56 *Lib. I. Tit. VIII. de Officio Judicis*
crucientur, aut sine mandato dimittantur, inquirant,
& tandem his omnibus, quæ opportuno egent reme-
dio, prudenter, & accurate illud præsentent.

§. XVIII.
Episcopi per se ipsos carceres visitent in Sacra Pascha-
lis Vigilia.

IN Vigilijs festorum Paschalium, vel duobus ante
diebus, Episcopi, præsentibus eorum Officiali-
bus, & alijs Ministris, carcerem visitent, pro ut etiam
ab hac Synodo ipsis injungitur, in titulo de Episco-
porum Officio.

§. XIX.
Notario aliquo vita functo, acta, apud illum extantia,
custodire faciat.

SI Notarius aliquis, vel mortem obierit, vel Officia
suo fuerit privatus, acta, & scripturarum Proto-
colla ab eo confecta, accurate custodiantur, ut habe-
tur in titulo de Officio Notarij.

§. XX.
Munera nulla, etiam esculenta accipiat.

Curiæ Ministri munera etiam esculenta, mutuum,
& commodatum ne accipiant, nec eosdem ad
suos contractus fidejussores adhibeant. Judicesque
hujusmodi, quantumvis sint probatæ fidei, ante ela-
psum tempus a fidejussoribus compelli possint ad eos
indemnes servandum, vel persolvendum totum id,
pro quo se fidejussores constituerunt, ac si ab ipsis
illud jam esset persolutum, Litigatorum operis, nisi
soluta mercede, non utantur, & in sportulas sibi de-
bitas computantes. De suis sportulis, & salarijs, vel
de

Infra lib. 3. tit.
1. §. 20.

§. 24.

Milanen. 3. fol.
603. verb. nul-
lum, neque mu-
nus, & 5. fol.
782. verb. illud
præsertim.

de negotijs sibi commissis nihil pasciscantur, sed ea
pure, sincereque agant. Si vero ullatenus quidquam
acceperint, in duplo reddant.

§. XXI.

In Clericos, vel Ecclesie injurios citato Fiscali animad-
vertat.

CUM crimen quis constiterit, vel sponte, vel alias,
& cum injuriæ Ecclesie, vel Clericis inferun-
tur, etiamsi illæ a partibus sint condonatae, Promo-
tores Fiscales citentur, ut cum ob culpam, quæ in
delictis major comperiri potest, tum ob immunita-
tem, & jurisdictionem Ecclesiasticam tuendam de ju-
re suo dicant, nisi, Episcopo consulto, Judex aliter
decernat.

§. XXII.

Quid circa Peregrinorum Matrimonia? Et quomodo in
issdem procedendum?

Statuatur etiam, ac jubetur juxta Concilij Triden-
tini Decretum, ne Officiales facultatem contra-
hendi Matrimonium peregrinis concedant, nisi con-
stet, eos alibi Matrimonio conjunctos non esse, nec
legitimo impedimento teneri, quominus Matrimo-
nium contrahant. De hoc autem ab his inquiretur,
qui, contrahere volentes, ante bene congoverint,
nisi attenda ætate ejus, qui ad Matrimonium recipi
cupit, Judici videatur de longiori, vel breviori tem-
pore inquirendum. Ad Inquisitionem autem hujus-
modi, si opus sit, Officialis litteras det requisitorias,
ex quibus in partibus, ubi contrahentes sunt orti, In-
quisitio fiat, denuntiationibus publice factis ad præ-

Sess. 24. cap. 22

Sess. 24. c. 1. de reform. Matrim. Guadix tit. 2. constitut. 57. & Granat. tit. de cogn. spirit. n. 2. Synod. de Quiraga const. 33.

scriptum Sacrosancti Concilij Tridentini; præterea contrahentes juramento declarent, se nullo religionis, vel castitatis voto obligari. Qui vero absentem conjugem obiisse dixerit, contrahendi facultatem non obtineat, nisi, hoc sufficienter probato, Episcopum adeat, de cujus permisso, & non alias, ad secundas nuptias suscipiatur, sub pœna pondo centum expensis, pro administranda Justitia, faciendis applicandorum.

§. XXIII.

Quomodo procedendum in Clericos concubinarjos.

IN crimine concubinatus inter Clericum, & conjugatam, is ordo in procedendo servetur, qui ab hac Synodo titulo de Concubinarijs est præscriptus,

Lib. 5. tit. 5. §. 6.

§. XXIV.

Suae commissionis præscriptum non excedat.

Vicarij de his solum casibus, qui sunt in mandatis, & commissionibus suarum potestatum comprehensis, ac juxta præscriptam ibi formam cognoscant, si semel contrarium fecerint, pœna pondo octo incurrant, quorum tertia pars delatori, reliqua impensis pro administranda Justitia faciendis applicentur. Si bis, pondo duodecim, & duorum mensium suspensione. Si ter, duplo mulcentur, itidemque fiat distributio. In ijs autem negotijs, quæ ad eorum jurisdictionem non spectant, Judices Fiscales, & Officiales, ut supra præfertur, commoneant, & imminente periculo, aut rei necessitate postulante processum inchoent, Inquisitionem faciant, Personasque capiant, & infra triginta dies, in locis distantibus, in

In rebus, quæ ad ipsos non spectant, Fiscales commonefaciant.

pro-

propinquis vero, quo citius fieri poterit, per aliquam Personam, quæ ad id diligenter se obstringat, causas hujusmodi, ad Officiales remittant, sine retardatione, sub pœna pondo quatuor de Tipuzque vocatorum, & sine dissimulatione sub pœna pondo viginti, & privationis officiorum, ratione præscripta applicandorum. In causis matrimonialibus, aut divortij ratione sivevitæ, aut secundarum nuptiarum imminente periculo, usque ad depositum procedant, illasque, pro ut supra dictum est, remittant, sub eadem pœna.

In causis circa divortia quæ ipsi agendum.

§. XXV.

Quomodo se habere debeat in expediendis licentijs, ut Clericus coram Seculari Judice testimonium dicat.

Si facultas petatur, qua Clericus in Sacro Ordine constitutus, coram Judice Seculari testimonium dicere possit, ne detur, priusquam ea, de quibus interrogari debet, examinentur, quæ si talia visa fuerint, ut ad omnia respondere Clericum testem non deceat, quo ad peculiares tantum articulos, qui in ea expressi sint, limitata facultas concedatur, & non aliter sub pœna quatuor pondo.

Tx. in cap. final. incipienti. Quæquam 14. quest. 2. & tx. in cap. de juram. calumnia. Guadix tit. 2. constitut. 55. Granat. tit. de Offic. Ord. n. 23. & in Regula Ordinis Militaris. S. Jacobi cap. 19. in fine.

§. XXVI.

In causis apud ipsum agitatis, aut agitandis Advocatus, sollicitatorve ne sit; nisi ad suam jurisdictionem defendendam, hacque de Episcopi licentia.

Nullus Officialium prædictorum Advocatus, sollicitatorve sit clam, aut publice in causis, quæ intra fines suæ jurisdictionis tractantur, in quibus, aut Judex fuerit, aut esse possit, nisi in concernentibus

Granat. tit. de Offic. Ordinarij n. 24.

§

ad

ad suam jurisdictionis, & status Ecclesiastici defensionem, & in his sine mercede aliqua, & cum speciali Episcopi consensu.

§. XXVII. *Gratis Jurisdictionem exerceat.*

SI vero quidquam mercedis, aut salarij acceperint, pœna restituendi quadruplum mulctentur, graviterque puniantur. Quod de Vicarijs etiam intelligendum est.

§. XXVIII. *Episcopi, & Superiorum aliorum licentias, antequam executioni mandentur, Vicarij examinent.*

Vicarij facultates prædicandi, confitendi, Sacrum celebrandi, elemosynas petendi, aliasve quascumque ab Episcopis, & Superioribus concessas examinent, ut earum veritas, vel falsitas constet, antequam executioni mandentur.

§. XXIX.

Vicarij Provinciales eligantur, qui de Clericorum vita, & moribus inquirent.

QUIA vero Sacerdotum probitas, vitæque exemplum, & in suis obeundis ministerijs accurata diligentia, Populi peccatis salutare medicamentum est, quo eorum cura juvetur, statuit, ac præcipit hæc Synodus, ut Vicarij nomine Provinciales in singulis Diœcesibus deligantur, unus, vel plures, pro ut videbitur Episcopo magis expedire, eisque certos Diœcesis suæ districtus præfinit. Hi autem de vita, & moribus Clericorum sibi subditorum inquirent, & ad Episcopos, aut ad eorum Vicarios generales deferant,

rant, statuto tempore, cum libellos miserint, in quibus nomina eorum, qui peccata sua confessi sunt, inscribantur. Si vero Clericorum excessus tales sint, ut nullam dilationem patiantur, delinquentium expensis, Episcopo sine mora nuntientur, mittanturque simul informationes super eis factæ.

§. XXX.

Quid Vicarij porsum observare debeant, circa Clericos illic appellentes.

Vicarij in maritimis hujus Provinciæ partibus residentes, diligenter curent, ne Clerici, qui ex Hispania, aut alijs Provincijs eo proveniunt, ad Sacrum celebrandum, aut ad ullum Sacramentum administrandum recipiantur, nisi titulis, dimissorijs literis, licentijsve suorum Episcoporum, Majestatis Catholicæ, aut ejus Pro-Regum, & Gubernatorum pro ratione Provinciæ, unde profecti sunt, optime examinatis. Si vero merces secum habeant, afferantve alia, quæ negotiationem sapiant, inventario confecto, alicui probato viro in depositum dentur, & quam primum de hac re Episcopus certior fiat, ut, quod sibi convenientius visum fuerit, decernat. De Clericis itidem, qui in Hispaniam naves conscendunt, inquirent, si licentiam a Prælatiis suis obtinent, si suspectos sibi comites navigationis adjungant, a quibus separari oporteat. In his omnibus, ut diligenter se gerant, conscientia Vicariorum onerantur, alias pro sua negligentia graviter a Deo puniendos esse intelligant.

§.

§. XXXI.

Mexic. l. c. 57. §. 1. & 2. & Litemse 3. ad. 3. cap. 9.

§. XXXI. *Curet ut noctu hostiatim feminae non mendicent.*

Conc. Limense
3. ad. 3. c. 43.
in fine.

Judices Ecclesiastici omnes accurate invigilent; ne feminae noctu elæmosynas hostiatim quaerent, sub prætextu pauperum erubescendum, quod, eum non sine magno damno, & scandalo fiat, in secus facientes, severe animadvertant.

§. XXXII.

Circa Clericos peregrinos, quid ipsi agendum?

Nullus quoque Judex Clericis Missas celebrandi, Sacramentave administrandi, licentiam tribuat, nisi prius eorum litteræ dimissoriae, seu testimoniales probe examinatae, legitimæ esse comprobentur, sub pœna Excommunicationis latae sententiæ.

§. XXXIII.

Quid circa exteros Religiosos?

Mexic. 1. c. 58.
& Syn. de Qui-
roga constit. 81.
& Limen. 3. ad.
3. c. 9. & 10.

Religiosis etiam Sacerdotibus, extra suas Provincias, aut Monasteria peregrinantibus, facultas eadem denegetur, nisi ab Episcopo Diocæsano licentiam obtineant, quam exhibere teneantur.

TITULUS IX.

De Officio Fiscalis, & jure Fiscii.

§. I.

Fiscales Officium non exercent, nisi juramentum antea fecerint.

Late Gran. tit.
de Offic. Procura-
toris Fiscalis,
& Syn. de Qui-

Promotor Fiscalis Episcopali Curia deputatus, Officium antea non exercent, quam in manibus Episcopi, vel ejus Secretarii juret

se

fe in omnibus Fidelem præbiturum, Dei honori, & animarum saluti prospecturum, immunitatem Ecclesiarum, bona Ecclesiastica, & Ministros defensurum, causas Ecclesiasticas prosecuturum, Ecclesiæ, & Episcopi jura propugnaturum, ad idque probationes, & testes omni diligentia exquisiturum.

§. II.

A Parochis de publice delinquentibus inquiret, ut adversus eos demmet procedat.

A Parochis hujus Provinciae tempore, & ordine ab hac Synodo, ut in titulo de Officio Ordinarij est, inquiret de usurarijs, fœneratoribus, de his, qui, priore conjuge adhuc vivente, alias duxerint, de illis, qui cum uxoribus non cohabitant, de aleatoribus, aleatorumque susceptoribus, de blasphemis, & de alijs delinquentibus, ad Ecclesiasticam Jurisdictionem spectantibus, quos omnes in libro, quem ad usum hujus rei habere debet, describat, eosque denuntiet, causasque hujusmodi accuratius prosequatur. In fine cujuslibet mensis, acta in causis gesta, & earum statum Judici referat, & quod sibi a Judice injunctum fuerit, deinceps exequatur, idque Judex in libro scribere faciat, atque subscribat. Hæc vero ut fiant singulis mensibus, Fiscalis curet, sub pœna quatuor pondo, quoties omitterentur.

§. III.

In delicta ne inquiret, triennio ante commissa, nisi gravissima fuerint.

Sæpe nonnullorum Secularium, & Clericorum delicta, temporis diuturnitate, & vitæ emenda-

T

tio.

roga const. 121.
122. 123. Qua-
dis tit. 8. const.
21. Milan. 1. tit.
de causidic. Ad-
vocatis, & Fisca-
libus, & 5. titul.
de Procuratore
Fisci.

tionem ab hominum memoria deleta sunt, prave tamen affecti homines aliorum excessus memoria semper retinentes, Clericos, & Seculares hujusmodi denuntiare solent, eo magis animo, ut eis molestiam inferant, ac infamiae notam incurrant, quam ut aequitati consulant. Cui malo remedium afferre volens hæc Synodus, statuit, & interdicit, ne Fiscales, qui nunc sunt, vel erunt in posterum, sine partis instantia, quemquam Secularem, aut Clericum accusent, aut denuntient de crimine, tres annos ante commisso, cum illud emendatione vitæ, hoc elapso tempore, præsumatur compensatum. Nisi delictum adeo grave, publicumve sit, ut Ordinario videatur, absque scandalo impune dissimulari non posse, quo casu etiam post annos tres a Fiscalibus delinquentes denuntientur, ut criminis gravitas Ordinarij prudentia æstimetur.

§. IV.

Ne in quemquam procedat ob leves verborum contumelias, injuriam passo non petente.

QUIA nemo est adeo natura moderatus, qui vel læsus, vel perturbatus affectu, saltem verbo proximum aliquando non offendat, cavendum est, ne Clerici hujus Provinciæ, parte injuriata non instante, ob leves verborum injurias in judicium vocentur, præsertim ad eas Civitates, ubi Judices, seu Officiales resident, cum ex tam longa distantia majus sibi damnum inferretur, quam delicti poena postulare. Quam ob causam Clericorum hujus Provinciæ utilitati, & honori consulens, decernit, ac jubet hæc Synodus, ne Officiales, Vicarij, & alij Judices

Ec-

Ecclesiastici de levibus verborum injurijs, sine armorum strepitu, aut sanguinis effusione dictis, ex Officio contra Clericum ullum inquirant, nec denuntiare permittant, nec contra eum procedant, nec eum in carcere detineant, aut ab eo multas exigant, pace jam inter partes inita. Idemque servetur, cum quis in alium hæc convicia, & opprobria, quæ majora sunt, conjecerit, illum leprosum, sodomitam, proditorum, hæreticum, aut eo convicij genere, quod vulgus cornutum vocat, appellando, vel mulierem conjugatam, adulteram, seu meretricem dicendo, & alia similia contumeliosa verba, in quemquam prouulerit conviciate, ut præfertur, parte non conquerente; si vero de hic expressis convicijs partis offensæ querela præceferit, etiam ipsa injuriam remittente, Officiales, & Vicarij, pro ut juris sit, procedant. Qui si aliquos Curia Ecclesiasticæ Fiscales, sive Ministros contra facere compererint, quam est hoc Decreto sancitum, eos graviter puniant.

§. V.

Areincidentibus multas exquirat, eosque poenis debitis subiciat.

SI damnati ex aliquo crimine, iterum in idem crimen inciderint, Fiscalis animadvertat, ab eisque inflictæ multæ ut exigantur, curet; quod in visitationibus fuerit constitutum, executioni mandari faciat, si a sententia super aliquo crimine, vel super contentis in secundo Decreto hujus tituli lata, provocatum fuerit, in appellatione prosequenda, & instantia illa terminanda invigilet. Si quid vero ad id opus sit, ab Episcopo petat, matura diligentia adhi-

T 2

bi-

Mexic. 1. c. 80.

Mexic. 1. c. 78.
& Lex Reg. 4.
titul. 10. lib. 8.
Recopil.

bita, ne si causa differatur, criminibus, & offensis in Deum appellatio favere videatur. De quibus omnibus, sub statutis poenis Fiscalis rationem reddat.

§. VI.

Causas ex Officio absque permisso Judicis ne deserat.

CUM aliquam causam ex Officio Fiscales inchoaverint, eam sine permisso Judicum non deserant, nec dissimulent, nec pacto convenient, nec collusiones, praevaricationes, aliudve simile committant, sub poena pondo quinquaginta; quod si causa postulaverit, gravius puniantur.

§. VII.

Ne numerum acceptione a causis formandis supersedeat.

NE in causis, quas agunt, aut quae ab eis agenda sperantur, conventionem faciant, nec muneribus, alijsve hujusmodi corrupti, Jura ad causas spectantia producere, & allegare desinant. Quod secus ab illis sit factum, irritum decernitur, & si quid semel acceperint, poenae restituendi quadruplum subjaceant; si bis, duplo magis mulctentur, si ter, Officio priventur, & pro rei gravitate alijs etiam afficiantur: Notarij vero, si quid simile noverint, Episcopis, eorumve Judicibus, & Vicarijs annuntient.

§. VIII.

Munera nulla recipiat.

NE a quoquam dona, munerave similia, quamvis esculenta sint, vel sponte data, vel salarij prae-textu accipiant, nec quidquam a litigatoribus, aut

ab

ab illis, qui litigaturi sunt credituri, emant, aut eis vendant, aut illorum operas in suos usus conferant, sub poena reddendi duplum.

§. IX.

In quemquam non procedat, nisi de damnis, & expensis cautionem praestiterit accusator.

DE excessibus sibi denunciatis quemquam ne accusent, nec reus citeatur, nisi delator pro sua facultate cautionem praestiterit de solvendo expensas, & damna in causa, qua crimina denunciata non probaverit, quod si secus fecerint, damna, & expensas hujusmodi Fiscales persolvant. Si vero delictum non probetur, & delator justam excusationem non habeat, expensas solvat, alijsque a jure statutis poenis subjaceat. Delicta autem cum certis testibus, vel quia publica sunt in vico, ubi delinquentes degunt, Fiscalibus annuntiata, ipsi inquirent diligenter, etiam si delator cautionem non det, nec causam prosequi velit.

§. X.

In Clericum non procedat, nisi publica infamia, probatiove praecesserit.

NE in Clericum, nisi probatio, aut infamia notoria praecedat, accusationem, denuntiationemve faciant. Cum vero quemquam denunciaverint, juramento declarent, se dolo, aut calumnia id non facere. Quod si quem dolo, aut calumnia accusaverint, idque constiterit, expensas solvant, & arbitrio Judicis puniantur.

U

§. XI.

§. XI.

Accusationes, &c. in scriptis agat.

Accusationes in scriptis producant, & quidquid Officij sui ratione petierint, neque eorum libellos, & acta aliter Notarij recipiant, sub pondo duorum pœna, a singulis contra facientibus exigenda, & his, qui in carcere Ecclesiastico detinentur, applicanda.

§. XII.

Nil a Capellanis accipiat, cum agitur de Missarum onere minuendo, aut ab his, qui postulant, ut in Ecclesiasticum asylum restituantur.

Licet citentur in causis de Capellanorum onere moderando, Fiscales a Capellano nihil accipiant, nec etiam pro causis, in quibus extracti ab Ecclesijs, in eisdem restitui petatur, quidquam ab his, qui restituti sunt, accipiant, quæ licet gratis facere debent Fiscales, nihilominus, omni cura, & diligentia præfatas causas pertractent, sub duorum pondo pœna.

§. XIII.

Eidem expensæ persolvantur, si quis ad eas solvendas sit damnatus.

CUM in causis Fiscalibus ultra delicti pœnam, etiam in expensis reus condemnabitur, Fiscalis expensæ æstimentur, easque juxta æstimationem reus persolvat, nisi in casibus ab hac Synodo prohibitis.

§. XIV.

Si reus fideiussione a carcere liberetur, causam ipsius propere expediri faciat.

CAusas, in quibus rei detenti in carcere, adhibita cautione, ante sententiam latam liberari a vin-

cu-

culis permittuntur, Fiscales prosequantur, easque terminari faciant, sub pœna pondo duorum singulis causis, si vero post sententiam latam, id contingat, Fiscales procurent, ut forma, & series sententiæ servetur, ac mulctæ Camerae, vel pijs operibus applicatæ in depositum dentur. Quod si in ejus rei executione, aliquid, vel negligentia, vel culpæ sit, illud sub eadem pœna Episcopo notum faciant.

§. XV.

In causis partibus dumtaxat competentibus ne se ingerat. Indorum causas ne differat.

CAUSIS proprie ad partes spectantibus, ne se intromittant, nisi Judicis mandato, vel causis ab hac Synodo expressis, ut sunt Indorum causæ. Has vero, & alias sibi ex Officio incumbentes illicite ne differant, quoties vero secus fecerint, pondo duobus mulctentur.

§. XVI.

In causis, quæ ex Officio fiunt, Judicem moneat de testibus exhibendis.

IN causis, in quibus ex Officio proceditur, testes contra eos producendos Judici dicat, ut ipsi quidquid ad exhibendos testes opus fuerit, statim provideat, prout in titulo de testibus est dispositum.

§. XVII.

Cum sola summaria informatione ne causas concludat.

PRODUCTIS probationibus, & ratificationibus testium in causis, in quibus ex Officio proceditur, curent Fiscales de alijs testibus ratificandis, si

U₂

qui

qui desunt, omnesque alias diligentias adhibeant, pro ut a jure compererint, sub poena duorum pondo quoties id negligenter omiserint. In causa cum sola probatione summaria ne concludant, quando testes pro ratificationis haberi non possunt, quia poena corporalis secutura speratur, nisi adsit confessio partis.

§. XVIII.

Judici dicenti Jus semper assistat.

Quando Judex, aut Vicarius publice causas audit, Fiscales semper assistant, quoties absint, pondo unum persolvant; sine Vicarij Judicis permisso ne discedant, nec quemquam in sui locum substituant, nec aliquem ad negotia extra Civitatem deputent.

§. XIX.

Quid facere debeat quando in aliquem accusationis capitula porrigantur; remissive.

QUID Fiscalis facturus quando capitula contra aliquem porrigantur, titulo de ordine Judiciorum dispositum est, quod servari jubetur. In causis, coram Judicibus inferioribus ex Officio tractatis, & in quibus ab interlocutoria, seu definitiva sententia fuerit appellatum, si ipsi inferiores rationem causae, & acta processus ad Judices superiores remittant: Fiscales Justitiae Ecclesiasticae exequenda insistant, lixemque suscipiant, salariaque jure Advocati sibi pertinentia percipiant a parte in expensis condemnata, & non aliter.

§. XX.

§. XX.

Clericos de adulterio non denuntiet, nisi circumspectione summa; idque medio Notario Clerico.

CAusas a Judicibus sibi notificatas, infra tres dies describere in libro suo teneantur, & reos accusare, aut denunciare, ad praescriptum in titulo de Officio Ordinarij, causasque hujusmodi deinceps prosequantur, ut in Decretis hujus Synodi, sub poenis in eisdem contentis.

§. XXI.

Intra tertium diem causas scribat.

CAute Clericos de adulterio denuntiet, Notario Clerico adhibito, si adsit, idque secreto fiat, ne ad mariti notitiam perveniat. Accusatio vero contra adulterum solum detur, & in casibus tantum ab hac Synodo, titulo de Officio Ordinarij, & Vicarij expressis, & ut est ad punitionem delicti, a Jure Canonico, & Concilio Tridentino permissum. Adulterae nomen supprimatur, & quod verbo fuerit expressum in probatione, Notarius fidem faciat, nisi sciente, & consentiente marito, delictum fuerit perpetratum; tunc enim omnes accusentur, & ut severe puniantur, Fiscales omnem operam praestent: expensas suas juxta praescriptam taxam, nec aliter, quam se subscribentes, percipiant, sub poena reddendi duplum.

§. XXII.

Intra eundem terminum reos denuntiet.

Praesente reo infra tres dies querelam dare teneantur, sin minus, eorum impensis rei alantur.

X

§. XXIII.

§. XXIII.

Officium Fiscalium inferiorum.

Reliqui inferiores Fiscales, & executores Ecclesiarum, extra Episcopalem Curiam residentes, sedulo inquirent, qui sacrum non audiant, aut festa non colant, aut in Ecclesia irreverenter assistant, qui publice peccatis sordidati, & alijs vitijs, in Edictis generalibus, & titulo de ferijs expressis, contaminati sint. Videant etiam, si tabernæ, cauponæ, aliæve publicæ domus apertis januis patent, in eis que esculentæ, & poculenta festis diebus, dum Missarum solemnia celebrantur, divenduntur. Si decretis precibus in processibus decenter incedunt. Quidquid vero in his omnibus culpæ invenerint, Vicarijs nuntient, ut quod sibi injunctum est, exequantur. Ne in his negligenter se gerant, aut cum aliquo colludant, aut pecunijs directe, vel indirecte corrumpi patiantur, nec dona, aut munera, aliudve quidquam ab hominibus sui districtus accipiant, sub pœna reddendi in quadruplo, & a Judicibus arbitrio suo usque ad privationem officij puniantur.

§. XXIV.

De rebus parvi momenti accusationem non instituant.

NE Fiscales prædicti, quovis quæsito colore, cavillationes quærant, ut de rebus levissimis, & nullius momenti denuntiationes dent, nec eas Judices, aut Vicarij admittant, quod si commiserint, tanquam calumniosi accusatores pœnas luant.

TI-

TITULUS X.

De Officio Notarij, & de fide Instrumentorum.

§. I.

Notarij juramentum præsent.

NOTARIJ Ecclesiasticorum Tribunalium hujus Provinciæ, & Tabelliones, qui Receptores vocantur, ante ne accipiantur, quam Episcopis, eorumque Judicibus fidelitatem, & obedientiam jurejurando promittant, itemque jurent se Decretis ab hac Synodo editis obtemperaturos, neque jure salarij, quicquam aliud accepturos, quam quod fuerit taxatione præfinitum. In loco ad audiendum causas deputato, per tres ante meridiem horas, tresque alias post meridiem saltem assistant, ibique ipsimet per se negotia cum Judicibus expediant. Quoties statutis Curie diebus absint, pondo uno mulctentur, quod si ex justa causa adesse non possint, de ea Judices certiores faciant.

§. II.

Examinentur Notarij.

NOtarij, quos Vicarij in casibus suæ jurisdictionis, & commissionum adhibere debent, ante ab Episcopo examine probentur, juxta Concilij Tridentini Decretum, nec priusquam ab Episcopo in scriptis facultatem deferant, acta ulla recipiant, quod si receperint, irrita sint, & nulla. Vicarius vero, qui huic Decreto non steterit, quoties contraverit, pondo octo mulctetur, quorum tertia pars nuntiatori ap-

Guidix tit. 8. a const. 15. Grande Offic. Notarij, & fid. instrument. Milan. 1. tit. de Notarijs, & scribis, & 3. fol. 603. c. 1. seg. & 4. 3. p. tit. de foro Episcopali, & 5. tit. de Cancellario, & Notarijs, & tit. que gratis in Cancellario. Sex quotidie horas in Tribunali assistant.

Sess. 22. cap. 10. Mexec. 1. c. 89. §. 1. & Compost. ad. 3. c. 26.

X 2

pli-